

NAUJAUSI POLICISTINIŲ KIAUŠIDŽIŲ SINDROMO DIAGNOSTIKOS METODAI

Darbo autorė. Justė BALSUTĖ, III kursas.

Darbo vadovė. Asist. dr. Diana BUŽINSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Akušerijos ir ginekologijos klinika.

Darbo tikslas. Išanalizuoti naujausius mokslinės literatūros duomenis apie policistinių kiaušidžių diagnostinius metodus.

Darbo metodika. Atlikta literatūros paieška naudojantis specializuotomis duomenų bazėmis: Google Scholar ir „PubMed“. Paieškos laukelyje įvedus reikšminių žodžių derinius, tokius kaip: „polycystic ovary syndrome“; „diagnosis“; „methods“. Aprašomajai literatūros apžvalgai buvo ieškomi straipsniai anglų kalba ne senesni nei 5 metų su prieiga prie pilno straipsnio teksto. Pagal paieškoje pateiktus raktinius žodžius ir jų kombinacijas duomenų bazėse nuo 2019 iki 2024 metų buvo publikuoti 105 darbai, iš kurių pagal pavadinimą kriterijus atitiko 14 publikacijų. 5 straipsniai buvo atmesti, nes juose nebuvo akcentuojami policistinių kiaušidžių sindromo diagnostiniai metodai.

Rezultatai. Policistinių kiaušidžių sindromas (PKS) – dažna kompleksinė sisteminė patologija, būdinga 8–13 proc. vaisingo amžiaus moterų, turinti neigiamą įtaką moters reprodukinei sistemai ir sąlygojanti hormoninę, metabolinę, reprodukcinę disfunkciją, neregulias menstruacijas bei lėtines ligas: hipertenziją, kardiovaskulines ligas, dislipidemiją ir nutukimą. Šis sindromas gali sukelti hormonų disbalansą, neregulias menstruacijas ir androgenų perteklių. Pagal modifikuotą Roterdam kriterijų, policistinių kiaušidžių sindromo diagnostikai būdinga: 1) Biocheminis hiperandrogenizmas: padidėjęs bendro ar laisvo testosterono kiekis; papildomai gali būti įvertinamas DHEA–S (dehidroepiandrosterono sulfatas) ir ANDS (androstendionas); 2) Klinikinis hiperandrogenizmas nustatomas modifikuota Ferriman–Gallwey taškų suma, sudaryta iš hirsutizmo, aknės, androgeninės alopecijos įvertinimo; 3) Anovuliacija – oligomenorėja arba amenorėja (ciklai trunka daugiau nei 35 dienas arba bendras ciklų skaičius yra mažesnis nei 8 ciklai per metus); 4) Policistinė kiaušidžių morfologija – transvagalinės echoskopijos metu stebima po ≥ 20 folikulų kiekvienoje kiaušidėje ir/arba sudaro $\geq 10 \text{ cm}^3$ kiaušidės dydžio. Potencialus policistinių kiaušidžių sindromo žymuo – antimiuulerinis hormonas (AHM) – dažnai naudojamas kiaušidžių rezervo nustatymui. Šio hormono kiekio padidėjimas stebimas pacientėms, esant PKS, tačiau dėl skirtingų rezultatų tyrimuose, AMH vertinimas nėra naudojamas naujausiose diagnostikos rekomendacijose. Taip pat tiriama lytinius hormonus sujungiančio globulino (SHBG) kiekio koreliacija su PKS. SHBG – baltymas, kuris plazmoje sujungia ir transportuoja testosteroną, estradiolį ir kitus lytinius hormonus, taip pat sumažina jų metabolizmo greitį ir paveikia šių hormonų bioprieinamumą. Nustatyta, kad mo-

terims, esant PKS, šio globulino kiekis dažnai būna sumažėjęs. Žemas SHBG lygis gali būti vienintelis normos ribų neatitinkantis biocheminis tyrimas paauglėms merginoms, turinčioms neregulias menstruacijas ir aknę, kurioms vėliau gali pasireikšti vienas ar kitas diagnostinis PKS fenotipas. Magnetinio rezonanso tyrimas gali būti naudingas diagnozės patikslinimui siekiant įvertinti kiaušidžių morfologiją. Nustatyti MRT diagnostiniai kriterijai (OV – kiaušidžių tūris; FC2–9 – 2–9 mm dydžio folikulų skaičius) $OV > 8,5$ ml arba $FC2-9 > 26$ yra tikslūs PCOS diagnozei. Tiek preptinų, tiek kispeptinų kiekis PKS turinčioms pacientėms yra padidėjęs, tačiau dar trūksta detalesnių tyrimų, siekiant įrodyti šių potencialių žymenų tinkamumą diagnostikai.

Išvados. Pagal naujausias patvirtintas metodikas, norint tinkamai diagnozuoti policistinių kiaušidžių sindromą, būtina atsižvelgti ir įvertinti biocheminį bei klinikinį hiperandrogenizmą, mėnesinių ciklo sutrikimus ir kiaušidžių morfologiją. Diagnozės patikslinimui kiaušidžių morfologija gali būti įvertinama MRT, vertinant kiaušidžių tūrį bei 2–9 mm dydžio folikulų skaičių. AMH, SHBG, preptinų ir kispeptinų kiekis dėl detalesnių tyrimų stokos kol kas yra tik potencialūs PKS diagnostikos žymenys.

Raktažodžiai. Policistinių kiaušidžių sindromas; diagnozė; metodai.